

J.L. Soria

Met ziel en lichaam

De christen en de seksualiteit

KORT BESTEK 3

DE BOOG

INHOUDSOPGAVE

	Pag.
Inleiding	5
De betekenis van de menselijke seksualiteit	12
De kuisheid	16
Het voortplantingsvermogen	23
Wat verboden is door het zesde gebod	29
Betekenis van het negende gebod	41
Wat zijn slechte gedachten?	49
De bewaking van het hart	61
De zeven grendels	70
Het park van "El Retiro"	78
De waarde van de kuisheid	83
Middelen voor een zuiver leven	90

INLEIDING

*God is liefde** (1Joh 4,8): alles wat Hij is, alles wat uit Hem voortkomt, is innig verbonden met de liefde: van het grootste en meest verhevene —de Heilige Drieëenheid— tot alles wat het fijne netwerk van de schepping vormt, met name de mens. Binnen de Heilige Drieëenheid wordt de Zoon voortgebracht door de volledige zelfgave van de Vader, en komt de Heilige Geest voort uit de liefde van de Vader en de Zoon. «Als God het mens-zijn van man en vrouw naar zijn beeld scheidt, prent Hij hun ook *de roeping tot liefde en gemeenschap in evenals het vermogen ertoe en de verantwoordelijkheid ervoor.*»¹

Concreet gezegd, de levensnormen die de Heer ons heeft gegeven, zijn eveneens tegelijk uitingen van liefde, want *God wil dat alle mensen gered worden en tot de kennis van de waarheid komen* (1Tim 2,4). Die normen zijn de weg die door de Liefde geschapen is en naar de Liefde voert: zij moeten dus met liefde worden nageleefd. Jezus heeft op zekere dag Gods geboden op dat punt samengevat, toen *een wetgeleerde Hem de volgende vraag stelde om Hem op de proef te stellen: Meester,*

* Zo begint eveneens het onlangs verschenen document van de Pauselijke Raad voor het Gezin, *Menselijke seksualiteit: waarheid en betekenis*, n. 8 (8-XII-1995).

¹ *Katechismus van de Katholieke Kerk*, n. 2331 (Verderop *Katechismus* genoemd).

wat is het grootste gebod in de Wet? Jezus antwoordde hem: Gij zult de Heer uw God beminnen met geheel uw hart, geheel uw ziel en geheel uw verstand. Dit is het voornaamste en eerste gebod. Het tweede, daaraan gelijkwaardig: Gij zult uw naaste beminnen als uzelf. Aan deze twee geboden hangt heel de Wet en de Profeten (Mt 22,35-40).

De geboden zijn dus geen wetten die men louter uiterlijk kan vervullen. Het is ook onmogelijk om ze op te vatten als een geheel van kille verboden of opgelegde lasten die het leven van de mensen willen bemoeilijken en onze vrijheid beperken. De geboden —alle geboden van God— zijn een bewijs van de liefdevolle barmhartigheid van de Heer onze God om ons gelukkig te maken: *handel ernaar en breng ze stipt ten uitvoer, want daaruit zal voor de volken uw wijsheid en uw inzicht blijken. Als zij al deze voorschriften horen, zullen ze zeggen: Dat machtige volk is wijs en verstandig (Dt 4,6).* Als de Heer bepaalde dingen verbiedt (bijv. doden, liegen, stelen, echtbreuk enz.), dan is dat niet alleen omdat het intrinsiek slechte dingen zijn, maar ook omdat ze ons slechter maken en ons eeuwig geluk in gevaar brengen. Wie dit bedenkt, kan de woorden van de heilige Augustinus op hun juiste waarde schatten: «Wat is de mens toch voor een wezen, Heer, dat Gij zijn liefde wilt en hem zelfs met zeer zware straffen bedreigt als hij zover niet komt? Alsof U niet beminnen al niet een geweldige straf was!»¹

Het zesde en negende gebod zijn in negatieve, d.w.z. verbiedende vorm vastgelegd: “gij zult geen

¹ H. Augustinus, *Belijdenissen*, I,5.

onkuisheid doen”, “gij zult geen onkuisheid begeren”. Deze geboden kunnen daarom slechts ten volle begrepen worden in het licht van de goddelijke liefde: het verbod houdt immers een uitnodiging in tot het positieve van de liefde, anders gezegd: deze geboden zijn niet te begrijpen als ze uitsluitend bezien worden als een loutere ontkenning. Om hun betekenis te vatten dient men voor ogen te houden, dat «wegens de eenheid van lichaam en ziel de *seksualiteit* alle aspecten van de menselijke persoon beïnvloedt. Heel in het bijzonder hebben deze geboden te maken met de affectiviteit, het vermogen om lief te hebben en zich voort te planten, en in algemenere zin met de geschiktheid om met een ander banden van gemeenschap aan te knopen.»¹

De volgende bladzijden zijn geschreven vanuit het perspectief dat Jezus Christus zelf ons heeft onderwezen: dat het aangenaam is alles wat God ons door zijn Wet oplegt te onderhouden, mits er liefde is: *Mijn juk is zacht en mijn last is licht (Mt 11,30)*, want *God beminnen wil zeggen zijn geboden onderhouden, en zijn geboden zijn niet moeilijk te onderhouden (1Joh 5,3)*. Tegenover levenswijzen die alleen maar waarde hechten aan prettige dingen, die genot en gemak verschaffen, moeten wij, christenen, optimistisch en krachtig reageren: «Er is een kruistocht nodig van mannelijkheid en zuiverheid om tegenwicht te bieden aan het wilde gedoe van degenen die geloven dat de mens een beest is.»² Als on-

¹ *Katechismus*, n. 2332.

² Zalige Josemaría Escrivá, *De Weg*, n. 121.

derdeel van de «nieuwe evangelisatie» waartoe de Paus ons onophoudelijk uitnodigt, dient er in ons een nieuwe geesteshouding van edelmoedigheid te heersen, die zonder kinderachtigheid of dwaze angst getuigenis aflegt van een zuiver leven, en anderen leert dat kuisheid geen beperking is die vreesachtige mensen kenmerkt, en evenmin een plicht die alleen maar voor de kindjaren geldt. Zuiverheid is wezenlijk voor een goede ontplooiing van de menselijke persoonlijkheid, het is een deugd van integere mannen en vrouwen en moet juist door volwassenen beoefend worden.

Kortom, wij moeten die deugd weer als “modern” presenteren die, in veler ogen, “ouderwets” is, omdat zij zo lijnrecht ingaat tegen de algemeen heersende sfeer van een onverantwoorde, egoïstische erotiek. Christenen moeten een nederig en tegelijkertijd gedurfd voorbeeld geven. Ze moeten volledig mensen van deze tijd zijn, die echter met natuurlijkheid hun zinnen weten te beheersen, zich bewust zijn van de waardigheid van hun lichaam. De christen weet dat de menselijke seksualiteit diepgaande dimensies heeft, die de simpele ervaring of hedonistische modeverschijnselen overstijgen. Een ieder dient zijn “seksuele identiteit” te erkennen en te aanvaarden, maar ook alle bovennatuurlijke gevolgen daarvan. Pas dan begrijpt men, dat de lichamelijke, morele en geestelijke verschillen en wederzijdse aanvulling van man en vrouw niet louter gelegenheden tot ontmoeting of genot betekenen, maar «zijn afgestemd op de waarden van het huwelijk en op de ontplooiing van het gezinsleven. Het harmonieuze leven van het echtpaar en van de samenleving

hangt gedeeltelijk af van de wijze waarop tussen de geslachten de wederzijdse aanvulling, de behoefte en de steun aan elkaar beleefd worden».¹

Van de andere kant zijn er ook goedwillende mensen, die de kuisheid wel trouw willen beleven, maar niet weten hoe ze dat moeten doen. Of misschien nog wel erger, sommigen denken het te weten, maar hebben er in werkelijkheid geen weet van. Wellicht hebben zij gehoord, dat ze aanleidingen tot zonde moeten vermijden, maar hun is niet helder wat aanleidingen tot onzuiverheid zijn; en dat leidt tot een tweevoudig gevolg: van de ene kant begaan zij mogelijk iets onreins zonder het te weten; van de andere kant denken ze misschien dat God door iets beledigd wordt, terwijl het in werkelijkheid om iets neutraals of zelfs goeds gaat vanuit moreel gezichtspunt. Met andere woorden, het is mogelijk dat zulke mensen geheel en al ernaar verlangen om de eerste en alle volgende etages van hun geestelijk leven op te bouwen, terwijl hun de noodzakelijke kennis ontbreekt om het hechte fundament te slaan.

«Kuisheid betekent de geslaagde integratie van de seksualiteit in de persoonlijkheid en wijst daarmee op de innerlijke eenheid van de mens als lichamelijk en geestelijk wezen. In de seksualiteit komt tot uitdrukking dat de mens deel uitmaakt van de lichamelijke en biologische wereld; deze seksualiteit wordt echt persoonlijk en menswaardig beleefd, wanneer ze opgenomen wordt in de relatie tussen twee personen in de volledige wederzijdse overgave van man en vrouw,

¹ *Katechismus*, n. 2333.

onbeperkt van duur.»¹ De zuiverheid wordt niet beleefd door lofzangen op die deugd aan te heffen; het is niet voldoende haar te willen waarnemen; ze is niet louter verlangen of eenvoudigweg goede wil; evenmin is zij beperkt tot een zich onthouden van seksuele handelingen die biologische gevolgen met zich mee kunnen brengen. Een zuiver leven houdt een geheel van praktische plichten in, zowel inwendig als uitwendig, die hun reden van bestaan vinden in de liefde van God en in de werkelijkheid van onze natuur: een concreet lichaam en een concrete ziel. Zuiverheid is evenmin alleen maar ontkenning: niet doen, niet fantaseren, niet begeren, niet kijken... Nog veel minder is het: in onwetendheid verkeren over wat je niet mag doen, fantaseren, begeren, kijken. Daarom veronderstelt het beleven van de kuisheid een basisvoorwaarde: wij moeten weten wat seksualiteit is en wat ze in Gods plan betekent. Zuiverheid is daarom geen onwetendheid of een vage vrees voor het schaamvolle, of angst voor bepaalde lichamelijke functies. Kuisheid is evenmin simpel uiterlijk fatsoen of een deugd die slechts buiten het huwelijk zou gelden.

Anders gezegd, de pedagogische methoden en benaderingswijzen die misschien geschikt zouden kunnen zijn voor kleine kinderen —hoewel op dit punt ook veel op te merken valt— om hen in de liefde tot zuiverheid op te voeden, zijn onvoldoende voor een volwassene om de kuisheid te beleven in zijn concrete roeping en staat.

¹ *Ibid.*, n. 2337.

Nog twee opmerkingen:

1) Kuisheid heeft geen betrekking op seks of seksualiteit zonder meer, maar op een gedeelte van de seksualiteit, namelijk het vermogen om het leven door te geven, door middel van enige organen die, omdat ze van nature bestemd zijn tot het verwekken van leven, geslachtsorganen worden genoemd. De kuisheid moet alle aspecten van het menselijk leven die hiermee samenhangen (gevoelens, fantasieën, verlangens, handelingen, neigingen enz.) in harmonie brengen en begeleiden, overeenkomstig de eigen situatie. Weliswaar heeft het sekseverschil —man of vrouw— van doen met het doorgeven van het leven, maar het zou een vergissing zijn, als men alles wat met de menselijke sekse te maken heeft, onmiddellijk met de kuisheid of de onkuisheid in verband brengt.

2) Het is eveneens onjuist te denken, dat kuisheid zich alleen beperkt tot het regelen van de eigenlijke seksuele handeling of slechts tot de uiterlijke daden op dat gebied (die “uitwendigheid” behoort tot het terrein van het zesde gebod). Het menselijk handelen vindt zijn oorsprong in het innerlijke: *Een goed mens brengt uit de schat van goedheid in zijn hart het goede te voorschijn, maar een slechte uit zijn schat van slechtheid het slechte; want zijn mond spreekt waar zijn hart van overloopt (Lc 6,45); want uit het hart komen voort boze gedachten, moord, echtbreuk, ontucht, diefstal, valse getuigenis en godslastering (Mt 15,19)*. Een dergelijke “innerlijkheid” behoort ook tot het terrein van de zuiverheid en beantwoordt aan het negende gebod.